

Mindig van választás

Látszerész és fotóciikk-kereskedő, optometrista

Szakmabemutató információs mappa

Befektetés a jövőbe

Új Magyarország
FEJLESZTÉSI TERV

FELELŐS KIADÓ: PIRISI KÁROLY

KÉSZÍTŐ: ALICE MARKETING MANUFAKTÚRA

PÁLYAORIENTÁCIÓS LEKTOR: HARKÁNYI ADRIENNE
SZAKMAI LEKTORÁLÁS: PÁLFIA MÁRTA, OPTOMETRISTA, PÁLFIA KFT.

A SZAKMAISMERTETŐ MAPPA A TÁMOP 2.2.2 – „A PÁLYAORIENTÁCIÓ RENDSZERÉNEK TARTALMI ÉS MÓDSZERTANI FEJLESZTÉSE” PROJEKT KERETÉBEN KERÜLT KIDOLGOZÁSRA.

PROGRAMVEZETŐ: BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS

A PROJEKT AZ EURÓPAI UNIÓ TÁMOGATÁSÁVAL, AZ EURÓPAI SZOCIÁLIS ALAP ÉS A MAGYAR ÁLLAM TÁRSFINANSZÍROZÁSÁVAL VALÓSUL MEG.

FOGLALKOZTATÁSI ÉS SZOCIÁLIS HIVATAL
2010

www.afsz.hu
www.epalya.hu
www.eletpalya.afsz.hu

Tartalomjegyzék

A. Feladatok és tevékenységek

B. Követelmények

C. Szakképzés

**D. Kereseti lehetőségek,
elhelyezkedési kilátások**

E. Egyéb információs források

Feladatok és tevékenységek

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Melyek a jellemző feladatok, tevékenységek ebben a szakmában?
- ◆ Milyen anyagokkal, eszközökkel kell dolgoznia?
(anyagok, szerszámok, műszerek, gépek...)
- ◆ Hol végzi a munkáját?
(szabadban, műhelyben, irodában, üzletben...)
- ◆ Munkája során kikkel kerül kapcsolatba, kikkel van dolga?
(vevő, ügyfél, kolléga...)

„A szem a lélek tükre.”

/Seneca, római filozófus/

Seneca (i.e. 4. század) római filozófus híres mondása ma is igaz és helytálló. Nem szakmát, hanem valódi hivatást, „jó szolgálatot” vállalnak azok, akik öt érzékszervünk legfontosabbikával, a szemünkkel, annak vizsgálatával, a szükséges korrekció elkészítésével és adaptálásával foglalkoznak.

A szemüveg felfedezőjeként az angol származású Roger Bacon (1214-1294) ferences rendi szerzetest tiszteljük. Könyveinek hatására Olaszországban Alessandro di Spina firenzei mester az 1280-as években készítette el az első, szövegre helyezhető olvasólencsét. A látást javító lencséknek a szem előtt való rögzítése sok nehézséget okozott, továbbá nehezítette a fejlesztést, hogy előállításuk eleinte nagyon költséges volt, valamint lejtéskor könnyen eltörhettek, sérülhettek. Az orvosi irodalomban csak az 1200-as és 1300-as években találhatunk először említést a szemüvegről. Csiszolni még csak domború lencsét tudtak, és a dioptria fogalmát sem ismerték. Aki szemüveget szeretett volna vásárolni, az a vándorárusok készletéből válogathatott magának.

A szemüveg gyakorlati továbbfejlesztése először Benjamin Franklinnak jutott eszébe (a 18. században), aki a bifokális szemüveg elkészítésével próbálkozott, két különböző törőerejű fél lencse egy keretbe erősítésével; a felsőt távolra nézéshez, az alsót olvasáshoz.

Az 1800-as évektől a szemészet az orvostudomány külön tudományágává vált, hiszen Hermann von Helmholtz (1821-1894) munkája révén

megismerhetővé vált a szem szerkezete és a látás fiziológiája. A svéd származású Allvar Gullstrand (1862-1930) a szem fénytörését vizsgálta, munkájáért 1911-ben Nobel-díjat is kapott. 1884-ben Jénában megalakult a mai Zeiss gyár őse, három kiváló szakember: Karl Zeiss, Ernst Abbé és Otto Schott közreműködésével, mely a lencsecsiszolás ipari szintű megvalósításával széles tömegek számára tette elérhetővé a szemüveget. A Jénai Egyetem optikai tanszékének professzora, Richard Rohr (1868-1940) a szemüveglencsék csiszolásának technikájában ért el kimagasló eredményeket.

Magyarországon a MOM (Magyar Optikai Művek) – amely egy jelentős, világhírű magyar iparvállalat volt – honosította meg a szemüveglencsegyártást. A Csörsz utcai törzsgyár mellett a Vaskapu utcában is jelentős kapacitással rendelkeztek. A hatvanas évek közepén a termelést mátészalkai zöldmezős beruházással bővítették.

Az optikai szolgáltatás területén dolgozók felelőssége rendkívül nagy, hiszen a szakember a szemén keresztül képes a szervezet állapotát felmérni, igen költséges felszerelések és vizsgálóberendezések felhasználásával. Az észlelt rendellenességek felismerésével segítséget nyújt más egészségügyi szakterületnek, miközben empátiával törekszik a páciense számára az optimális látásélesség elérésére.

Magyarországon október a látás hónapja. Az akció eredeti célja, hogy a jövőben nőjön a látszerészek társadalmi elismertsége. Fontos, hogy – bár a látszerészek és fotóciikk-kereskedők alap szakképzése együtt zajlik – a felkészült, hivatástudattal rendelkező optometristákat (felsőfokú képesítéssel rendelkező szakemberek) semmiképpen ne az „ingyenes szemvizsgálatot végző” és – mellel – távcsövet, filmet, fényképezőgépet is áruló bolti

eladókkal azonosítsa a nagyközönség.

A látszerészeti szakmában tehát (képzettségtől függően) két szinten lehet elhelyezkedni:

- **Látszerész és fotócikk-kereskedőként (optikusként)** – ezek a szakemberek „rendelés” (tehát szemészorvos vagy optometrista által felírt recept) alapján végzik a segédeszközök készítését, valamint forgalmazzák, javítják a szemüvegeket, kontaktlencsét és az azokhoz kapcsolódó más árucikkeket, valamint az optikai, fotótechnikai eszközöket.
- **Optometristaként** – a szakember az előbb említett feladatok mellett képes komplex látásvizsgálatra, el tudja különíteni a betegséget az egészséges viszonyoktól és probléma esetén a páciens szakorvoshoz tudja irányítani. Az igen magas elméleti felkészültségű optometristák a szemvizsgálati eljárások, valamint a segédeszközök elkészítésének és adaptálásának technikai ismeretével, eladástechnikai gyakorlatával képesek a komplex látásvizsgálatra és ennek alapján eszközök rendelésére és/vagy elkészítésére.

Fő feladatok, tevékenységek

A látszerész és fotócikk-kereskedők feladatai

Az optikus feladata a látást javító (segítő) eszközök elkészítése és viselőjéhez igazítása az orvos vagy optometrista receptje/rendelése alapján. A *látszerész* a recept alapján végzi munkáját. Tevékenységét **két fő helyszínen végzi**, ettől függően alakulnak feladatai is.

Legjellemzőbb feladatai a műhelyben:

Különböző szemüvegek készítése többnyire ipari félkész termékekből:

- mindenfajta szemüveglencse mérése, centrírozása, berajzolása és beállítása a megfelelő szemtávolsághoz;
- a megmunkált lencsék fémből vagy más anyagból készült keretbe való illesztése; szükség esetén keret adoptálásával a páciens arcformájához (pl. szárcsere);
- a kész szemüvegek ellenőrzése;
- szemüvegek helyreállítása és javítása;
- optikai készülékek és mérőműszerek (nagyítók, mikroszkópok, távcsövek, hőmérők, barométerek) helyreállítása és beállítása (kizárólag a fotó- és optikai cikkek javítására specializálódott szakemberek végzik).

Legjellemzőbb feladatai az üzletben:

- tanácsadás a vevőknek a szemüveglencse és a keret kiválasztásában (optikai, anatómiai és esztétikai szempontok figyelembevételével);
- szemüveglencsék és keretek kiválasztása;
- a szemüvegkeret viselőjéhez igazítása;
- tanácsadás a vevőknek optikai eszközök és mérőműszerek kiválasztásában;
- megrendelések feladása telefonon és/vagy faxon/interneten írásban (szemüveglencsék, keretek rendelése);
- eladás (a pénz átvételével bezárólag);
- levelezés, fizetési folyamatok, könyvelés és egyéb irodai munkák.

A látszerész napi tevékenysége tehát a következő munkafolyamatok végzésével telik:

- tájékoztatást ad a szemüvegkeretekről, lencséről, fotócikkekről, egyéb

optikai és meteorológiai termékekről;

- elkészíti a megrendelt szemüveget és átadja a vevőnek;
- kontaktlencse-ápolószereket és tartozékokat forgalmaz;
- vállalkozást hoz létre/működtet/szüntet meg;
- marketingtevékenységet végez;
- beszerzési, készletezési, raktározási, értékesítési tevékenységet végez;
- ellátja az üzlet/telephely/szalon szabályszerű üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat.

A fentiekén kívül munkájának szerves része az optikai és finommechanikai, meteorológiai eszközök és berendezések, tájolók, fajsúlymérők működésének, használatának bemutatása, értékesítése. Foglalkozik **fényképészeti és fotóciikk eladásával** is, **tanácsot ad** a felvételkedészítéshez szükséges eszközök használatáról.

A látszerész munkafolyamatának részletezése

A vevők, akik látásproblémákra gyanakodnak, ma már gyorsan informálódhatnak aktuális helyzetükről az ún. számítógépes látásvizsgálat segítségével. Fontos azonban tudni, hogy itt nem valódi látásvizsgálatról beszélünk – hiszen azt *látszerész* nem, csak *optometrista* végezheti – hanem a fénytörési hiba mértékének megállapításáról egy számítógépes eljárás segítségével, mely nem pótolja a komplex látásvizsgálatot. Ezt a számítógépes mérést *látszerész* végzi. A mérés során a vevő állat párnázott felületre helyezi, a homlokát tartókerethez támasztja. Magából a mérési folyamatból a páciensek semmit sem éreznek. Csupán egy halk zümmögés utal arra, hogy valami történik. A szemek egy zöld háttér előtt álló fonalkeresztet néznek, mely néhány másodpercenként éles, majd elmosódott

lesz. Bár a látásvizsgáló számítógép nagyon gyorsan dolgozik – a két szem vizsgálata alig tart tovább egy percnél – nem elég gyors ahhoz, hogy kompenzálja a vizsgálat következtében gyakrabban előforduló pislogásokat. Láthatatlan infravörös sugárzás tapogatja le a szem különböző régióit, és a görbületi viszonyoknak megfelelően különböző időre van szüksége ahhoz, hogy a számítógép regisztrálja a visszavert sugarakat. Ezen adatokból határozza meg a számítógép a szem „össztörő” erejét (egy olyan adat, melynek normálistól való eltérése rövidlátásra vagy távollátásra utal), melyből következtetni lehet a szükséges szemüveglencsék fénytörésére.

Bár a számítógépes eljárás ad alapinformációt a látáshibáról és a szükséges korrekció mértékéről, a szükséges korrekció pontos meghatározásához komplex szemvizsgálatot kell végeztetni, ennek alapján célszerű szemüveget rendelni.

A szakember először a lencse fajtáját határozza meg, felmérve a vevő igényeit (anyag, arcfelépítési tulajdonságok, bevonatok stb.) majd segít a lencséhez és a vevő igényeihez igazodó keret (szín, forma, méret stb.) kiválasztásában. Az úgynevezett nyersdarabokat a kívánt tulajdonságú anyagból készült kerek lencsákat az ipar nagy sorozatban állítja elő, a *látszerész* is ilyeneket rendel. Ezeket a **lencsákat a műhelyben kell a keret formájához igazítani.**

Csiszolás – Centrírozás:

A csiszolóautomata szélére rögzített mintát egy tapogató letapogatja, majd az adatokat mechanikusan átviszi a csiszolókorong alá szerelt üvegre. A lehető legpontosabb látás érdekében a vevő szemének távolsága elé kell helyezni a lencsék optikai közepét, ami legtöbb esetben nem egyezik meg a két lencse középpontjának távolságával. A lencse korrekt csiszolásához tehát a

látszerésznek figyelembe kell vennie a szemek távolságát is, amit a szemorvos, vagy az optometrista ad meg a recepten. A lencsét centrírozva csiszolják. A kézművesi képességek és az optikai korrekciós lehetőségek ismerete tehát együttesen adják az eredményt.

A látszerésziparban a **súlypont a tanácsadás és eladás felé tolódott**. A boltban a vevő az úr. Ott vásárol, ahol jó a kínálat, kedvezőek az árak, „működik” a tanácsadás.

A szemvizsgáló számítógép ilyen összefüggésben szolgáltatásnak minősül. Sok ember gondolja úgy, hogy a szemvizsgáló számítógéppel folytatott vizsgálat tökéletes eredményt ad a megfelelő szemüveg vagy kontaktlencse kiválasztásához, ez azonban súlyos tévedés.

Az úgynevezett refrakciós mérést, azaz a fénytörési hiba helyes megállapítását próbakeretbe helyezhető lencsék segítségével végzik a szakemberek. Ez egy olyan – szubjektív – eljárás, ami kiegészíti a számítógépes – objektív – mérést, ami csak közelítően pontos eredményt ad.

A számítógép előnye és hátránya is a látásélesség-meghatározási folyamat lerövidítésében, irányértékek megadásában rejlik. A *látszerész* nem végezheti el a refrakciós mérést. A kontaktlencsék elkészítéséhez szükséges szemvizsgálatot és a kontaktlencse-illesztést, hasonlóan a refrakciós méréshez, szintén orvos vagy optometrista végzi. Így egyértelmű, hogy „ingyenes” gépi szemvizsgálat nem pótolja az orvos vagy a magasan képzett *optometrista* által végzett vizsgálatot.

Az optometrista feladatai

Ma már sok optikai szaküzletben találkozhatunk ilyen szakemberrel. Még sokak számára nem ismert az *optometrista* szó, többen úgy gondolják, hogy ez a szakember szemészeti munkát végez. A két szakterület között van bizonyos átfedés, de mégis külön szakmákról beszélünk. Nézzük mivel foglalkozik egy *optometrista* valójában.

Az optometrista:

- megvizsgálja a szemet és a vizsgált egyén látásélességét, hogy nincs-e látási zavar, vagy nem tér-e el a szem az egészséges szemtől, amennyiben talál eltérést, orvoshoz irányítja a beteget;
- refrakciós mérést végez (azaz a fénytörési hibát a próbakeretbe helyezhető lencsék segítségével korigálja);
- felismeri a szembetegségeket azok jeleiből, és megfelelő gyógyintézetbe irányít, de diagnózist nem állíthat fel;
- a szem vizsgálatából más egészségügyi problémákat is észlelhet, ilyenkor szintén orvoshoz irányítja a beteget;
- felírja, beszerzi és javítja a szemüveget, amit – megfelelő (látszerész) képzettség birtokában – saját maga, vagy optikus készít el;
- felírja és beszerzi a megfelelő kontaktlencsét;
- tanácsot ad a megvilágítás körülményeinek beállításához.

Amikor egy optometrista a látást vizsgálja, a tiszta és kényelmes látás mellett a szem egészségi állapotát is ellenőrzi. A látási problémák megbeszélése után tesztek sorozatával leméri, hogy szükség van-e szemüvegre, kontaktlencsére, és ha igen, akkor milyen erősré. A szemfenék (szöveteknek) műszeres vizsgálatával ki lehet deríteni a szem betegségeit és egyéb általános

betegségeket, például magas vérnyomást, cukorbetegséget. Ha az optometrista szembetegségnek vagy általános problémának a nyomát találja, szemorvost vagy más gyakorló orvost javasol. Megfelelő műszerrel a szem belüli nyomás, a látómező és a színlátás vizsgálata is elvégezhető. A szembetegségek okozta változások lassúak, akár évekbe telnek, és gyakran tünetmentesek. A rendszeres látásellenőrzés kimutatja, és még kezdődő állapotban analizálja a problémákat, így azok jobb eredménnyel kezelhetők.

„Optometristaként nagyon fontosnak tartom, hogy az általam felírt szemüvegeket mindig pontosan, szakszerűen készítsem el; viszont a másik nagyon fontos dolgom optometristaként az, hogy a szembetegségeket (zöldhályog, szürkehályog stb.) időben felismerjem és kiszűrjem. Ezzel nagyon sok páciens időben kerülhet szemész szakorvoshoz, aki meggyógyítja a szembetegségeket.” – állítja M. Gabriella, látszerész (forrás: www.szabolcspatika.hu)

A munkavégzés során használt anyagok

A látszerészek munkájuk során nagyon sokféle anyaggal dolgoznak, melyek közül a legjellemzőbbek a következők:

- üveg
- műanyag
- réz
- alumínium
- lencsék
- keretek
- száruk
- zsanérok
- technóbékaszaru
- szaru, műszaru

A munka során használt eszközök

A *látszerészek* különféle eszközöket, felszereléseket használhatnak munkavégzésük során. Ezek közül a legjellemzőbbek:

Vizsgálati eszközök:

- számítógépes szemvizsgáló
- olvasótáblák

Értékesítéshez, tanácsadáshoz használt bolti eszközök:

- árubemutató vitrin
- mérőeszközök: dioptriámérő, szemtávolság-mérő, UV mérő
- pénztárgép
- számítógép
- egyéb irodai gépek és berendezések
- tisztításhoz szükséges eszközök: mikroszálas törlőkendő, tisztító spray, ultrahangos tisztító
- tükör
- vevőpult

A műhelyben használt eszközök:

- alapvető kéziszerszámok: igazító fogó, lencsefordító, tördelő fogók, csavarhúzó, kalapács, reszelő, üvegvágók
- maró-, vágó-, köszörű-, fúró-, csiszoló- és menetvágó gépek
- mérő- és ellenőrző készülékek
- centrírozó berendezések
- beállító készülékek
- hornyoló készülékek
- melegítő készülékek
- forrasztók, szegecselők

- ultrahangos szemüvegtisztító készülékek

Egyéb segédanyagok:

- az üzletben: irodai segédanyagok – pénztárgép, számítógép stb.
- a műhelyben: forrasz, szalmiáksó, acetón, ragasztó, harapófogók, csavarhúzó stb.

Eladási cikkek:

- szemüvegek és napszemüvegek
- optikai készülékek: mikroszkópok, távcsövek, nagyítók
- hőmérők, barométerek
- tisztítóoldatok szemüvegekhez és kontaktlencséhez
- tisztítókendők
- szemüvegtokok
- fotó- és videó-felszerelési cikkek, kamerák és tartozékaik
- adattároló eszközök (pl. film, memóriakártya stb.)

Az optometrista munkavégzésének speciális eszközei

A fentieken kívül a szakszerű szemvizsgálathoz az *optometrista* speciális eszközöket is használ. A szem elülső részén van a szaruhártya, a kötőhártya, az írisz és a szemhéj. Ezeket **keskeny fényű mikroszkóppal (réslámpa, biomikroszkóp)** vizsgálja. A szem belsejében helyezkedik el a látóideghártya, és az azt tápláló hajszalerek. Ezeket **oftalmoszkóppal (szemtükörrel)** vizsgálja. A lencse vizsgálata mindkét eszközzel lehetséges.

Munkahely, munkakörnyezet

Mint korábban is beszéltünk róla, a *látszerész* sokoldalú tevékenységét **két különböző helyszínen** végezheti:

- **műhelyben:** egy műszakban, állandó munkarendben dolgozik.
- **üzletben:** a munkaidő az üzletek szokásos nyitvatartási idejéhez igazodik.

Az *optometristák* szintén dolgozhatnak értékesítési pontokhoz (pl. optikai szalonok) kapcsolódó munkahelyen, de akár szemészeti rendelőkben, ambulanciákon is végezhetik munkájukat.

Mindkét területen dolgozó szakember munkáját **álló, részben ülő testhelyzetben**, épületen belül, vagyis **zárt helyen** végzi. Ez a fajta munka **egész évben végezhető**. A szakemberek általában egy műszakban, **napi 8-10 órát** dolgoznak. A megrendelések egy adott időszakbeli mennyiségétől és a határidős munkáktól is függhet, hogy túlóráznak-e vagy sem; illetve ezek függvényében alakítják ki napirendjüket, munkarendjüket.

Kapcsolatok

A *látszerész* és az *optometrista* kapcsolatrendszere az üzem/rendelő/keeskedés nagyságától, szerkezetétől és foglalkoztatottságától függ.

Munkája során a szakember kapcsolatba kerül:

- más látszerészekkel (az üzletben vagy a műhelyben),
- a látszerészek az optometristákkal és fordítva,
- szemészorvosokkal,
- osztályvezetőkkel (nagyobb szalonokban, áruházban végzett tevékenység esetén),
- vevőkkel, illetve páciensekkel,
- szállítókkal,
- társadalombiztosítóval.

Követelmények

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Milyen fizikai igénybevétellel, megterheléssel jár a munkavégzés?
- ◆ Milyen környezeti ártalmakkal, hátrányokkal járhat a szakma gyakorlása?
- ◆ Milyen egészségügyi követelményeket támaszt ez a szakma?
- ◆ Milyen egyéb tulajdonságok megléte kedvező ebben a szakmában?
- ◆ Milyen tantárgyakban kell jó eredményt elérni ehhez a szakmához?
- ◆ Milyen érdeklődési kör a legelőnyösebb ebben a szakmában?

Fizikai igénybevétel, megterhelés

A *látszerész és az optometrista* munkájában az **állás, a rövid távú járás és az ülőmunka** váltakozik. Feladatvégzésük **fizikai megterhelés szempontjából könnyű munkának minősül.**

Környezeti ártalmak, hátrányok

A látszerész és az optometrista szakmában egészségre ártalmas tényezők **nincsenek**, a baleseti lehetőség pedig igen **csekély**.

Egészségügyi tényezők

Jó látás, megfelelő színérzék, **jó hallás** és megfelelő **tapintókészség**, az érzékszervek funkcióival szemben támasztott követelmények. Fontos, hogy a szakember **ne legyen allergiás a fémekkel és a műanyagokkal szemben**, s nem árt, ha emellett **normális a hőérzékelése** is.

A foglalkozás gyakorlását kizáró egészségi tényezők

- jó látást igénylő munka végzésére nem alkalmas
- karok/kezek/ujjak fokozott használatát igénylő munkát nem végezhet.

A foglalkozás gyakorlását korlátozó egészségi tényezők

- jó tapintást igénylő munka végzésére nem alkalmas
- tartós ülőmunkát nem végezhet

- könnyű fizikai munkát nem végezhet
- együttműködést kívánó munkát nem végezhet.

A szakma sikeres gyakorlása szempontjából fontos képességek (kompetenciák)

A *látszerészek* kézművesek, vevőtanácsadók és eladók is egyben. A velük szemben támasztott követelmények emiatt: **ujj- és kézügyesség, kapcsolatteremtő képesség, számolási képesség, beszédkészség és térlátás.** Az *optometristáknak* ezen felül **jó vizsgálati (analizálási)** képességekkel kell rendelkezniük. A **gondosság** és a **pontosság** a két legfontosabb követelmény, amelynek mindenképpen meg kell felelnie minden ezen a területen dolgozó szakembernek.

Szintén nem szabad figyelmen kívül hagyni a vizsgálatok elvégzéséhez, valamint az üvegsziszolás és más finommechanikai munkák pontos végrehajtásához szükséges **koncentrálóképességet**. S ha meggondoljuk, hogy milyen következményekkel járnak az esetleges hibák, magától értetődik, hogy a **felelősségtudat** szintén nem hanyagolható el. A vevőkkel, illetve páciensekkel való kapcsolat miatt a szakembernek **barátságosnak, udvariasnak és türelmesnek** kell lennie.

Szakmai kompetenciák: eredetileg piros

- szakmai alap-kompetenciák: elemi szintű számítógép-használat, elemi számolási készség, megfelelő kézírás, szövegértés, beszédkészség;
- idegen nyelv ismerete;
- jelképek és komplex jelzésrendszerek értelmezése;
- szemmérték, formaérzék, kézügyesség;

- látszerészipari eladásnál szükséges eszközök használatának képessége;
- látszerészipari műhelyben alkalmazott eszközök használatának képessége.

Személyes kompetenciák:

- elemzőképesség
- döntésképeség, rugalmasság
- felelősségtudat, megbízhatóság
- pontosság, precizitás
- önállóság
- stabil kéztartás

Társas kompetenciák:

- nyelvhelyesség, közérthetőség
- a hatékony kérdés készsége
- visszacsatolási készség
- udvariasság
- irányítási készség
- motiválókészség
- kapcsolatteremtő készség
- meggyőzőkészség
- konfliktusmegoldó készség
- empátikus készség, segítőkészség

Módszerkompetenciák:

- logikus gondolkodás
- kreativitás, ötletgazdagság
- helyzetfelismerés
- nyitott hozzáállás
- eredményorientáltság
- problémamegoldás, hibaelhárítás
- figyelemmegosztás, figyelemösszpontosítás
- körütekintés, elővigyázatosság

Fontos tárgyak

A szakma sikeres gyakorlásához a következő tantárgyakból kell jó eredményt elérni:

- biológia
- fizika (fotócikkekhez)
- technika

A szakma különös felelősséget kívánó követelményéből kifolyólag, a *látszerész és optometrista* képzés során a **szakmai tárgyak** magas **szintű elsajátítása és gyakorlati alkalmazásuk képessége kulcsfontosságú.**

Érdeklődési kör

A szakemberek szerint a két szakmához az alábbi **öt érdeklődési irány** a legfontosabb:

- emberek között dolgozni,
- kézi erővel, szerszámokkal végzett munka,
- embereken segíteni,
- eladni, vásárolni,
- tiszta környezetben dolgozni.

Tehát mindenkinek ajánlható ez a két szakma, aki szívesen végez **kézműves tevékenységet és precíziós munkát** (esetleges hobbi: modellépítés apró alkatrészekből), érdeklődik a **fizikai-technikai és orvosi kérdések** iránt, szívesen végzi a **vevők kiszolgálását és a tanácsadást.**

Szakképzés

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Mit kell tanulni a szakképzés során?
- ◆ Hol történik a szakképzés?
- ◆ Milyen iskolai előképzettségre van szükség?
- ◆ Mennyi ideig tart a szakképzés?
- ◆ Milyen költségekkel jár a képzés, és kapható-e támogatás?
- ◆ Mekkora a képzésbe felvehető létszám?

Látszerész és fotóciikk-kereskedő képzés

Előképzettség, képzés ideje, helye, költségek

A *látszerészeknél* iskolai előképzettség tekintetében a **sikerés érettségi vizsga és egészségügyi alkalmassági vizsgálaton történő megfelelés** a felvételi minimum **követelmény**.

A végzettség (OKJ-s tanfolyam) iskolai rendszerű és felnőttképzés keretében egyaránt megszerezhető. Felnőttképzés esetén a **képzési idő legfeljebb 2000 óra**, főszakképesítés esetén pedig **két év**. A tanulók **30%-ban** vesznek **elméletet** és **70%-ban gyakorlatot**.

Felnőttképzésben elsősorban **költségtérítéses** tanfolyamokról beszélünk.

A képzés **középszintű szakképesítést** ad, **mellyel fizikai és szellemi munkát igénylő munkakört** lehet betölteni.

A képzés során tanulandó modulok/tárgycsoportok:

- a vállalkozások alapítása, működtetése, átszervezése, megszüntetése;
- marketingtevékenység;
- az áruforgalmi tevékenység tervezése, irányítása, elemzése;
- az áruforgalom lebonyolítása;
- a kereskedelmi egység szabályszerű működtetése;
- a fotótermékek főbb jellemzői;
- szemészeti és optikai alapismeretek, optikai termékek értékesítése, szemüvegkészítés.

A modulokon belül tanulandó fontosabb tárgyak:

- kereskedelmi és vállalkozási ismeretek
- munkavédelem
- geometriai és fizikai optika
- szemészeti alapismeretek
- finommechanikai cikkek ismerete
- fotokémia
- anyag- és áruismeret
- látszerészeti gyakorlat

A képzés során a tanulók a következő ismereteket sajátítják el:

- az orvos vagy az optometrista által felírt szemüveg elkészítéséhez a megfelelő lencsék meghatározása, ajánlása és a keret(ek) ajánlása, kiválasztása;
- a technológia kiválasztása, a technológiai lépések sorrendjének meghatározása;
- a megfelelő munkaeszközök kiválasztása;
- a szemüveglencse alakra munkálása, keretbe helyezése, beállítása;
- az elkészített szemüveg ellenőrzése, tisztítása, kiadása és fejre igazítása;
- a javítási munkák esetén a hiba felmérése, javíthatóságának megállapítása, a javítás elvégzése;
- egyéb, a látszerész által készíthető szemüveg készítése, javítása, forgalmazása;
- kontaktlencsék használatával, kezelésével és ápolásával kapcsolatos teendők ismertetése;
- kontaktlencse ápolószereinek (fertőtlenítő, öblítő, felhelyező, tároló) és tartozékainak forgalmazása;
- nagyító, látcső, távcső, vetítő- és fényképezőgép, látszerészeti eszközök, műszerek és tartozékaik ajánlása, forgalmazása;
- hőmérők, egyszerűbb meteorológiai műszerek stb. ajánlása, forgalmazása;

- fényképezéshez szükséges fényérzékeny anyagok, optikai, mechanikai, laboráló fotocikkek és kiegészítő tartozékok ajánlása és értékesítése;
- fotó amatőr munkák átvétele (előhívásra, másolásra, nagyításra stb.);
- közvetítő tevékenység lebonyolítása, az elkészült felvételekkel kapcsolatos alapvető tanácsadás;
- amatőröknek technikai javaslatok, segédeszközök, áruφέleségek ajánlása;
- az anyagok és forgalmazott árucikkek tárolása, raktározása, nyilvántartása;
- az áru és szolgáltatás ellenértékének elszámolása az érvényes jogszabályok szerint. Adminisztrációs és dokumentációs feladatok elvégzése;
- a környezetkímélő, balesetmentes munkavégzés feltételeinek megteremtése;
- az áruforgalom folyamatának irányítása, számítástechnikai eszközök, gépek, kéziszerszámok, optikai mérőműszerek használata.

Képzésbe felvehető létszám

Ezeket a képzéseket **országosan indítják** és sok esetben az indítási gyakoriságot és a **felvehető létszámot** is **befolyásolják a konkrét munkaerő-piaci igények**.

A szakképesítéssel kapcsolatos részletes információk megismerhetők a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet honlapjának (www.nive.hu) Szakképzési dokumentumok és Adatbázisok menüpontja alatt, valamint a Nemzeti Pályaorientációs Portálon (www.eletpalya.afsz.hu).

Optometrista képzés

Aki *optometrista* végzettséget kíván szerezni, annak a sikeres érettségi vizsgát követően felvételt kell nyernie a felsőfokú egészségügyi képzés területén

indított *orvosi laboratóriumi és képkalkotó analitikus alapszakok* (BSC) valamelyikére, ezen belül kell az *optometrista* szakirányt választania.

Az **orvosi laboratóriumi és képkalkotó diagnosztikai analitikus alapszak** magában foglalja a korábbi képzési rendszer három szakát: a diagnosztikai képkalkotó, az **optometrista** és az orvosdiagnosztikai laboratóriumi analitikus képzéseket. A szakon olyan szakembereket képeznek, akik munkájuk során önállóan látnak el analitikai feladatokat, és kisebb orvosi laboratóriumok, diagnosztikai részlegek irányítói pozíciójában is megállják a helyüket. Szakterületükön belül jártasak a korszerű mérés technikai, informatikai és számítástechnikai ismeretekben, a gazdálkodási és adatfeldolgozási technikákban.

Az *optometria* szakirány célja olyan szakemberek képzése, akik megszerzett tudásuk birtokában képesek önállóan látszerészeti segédeszközök (szemüveg, kontaktlencse) felírására. A képzés során elsajátított optikai, optometriai, mérés technikai ismereteket, eljárásokat önállóan alkalmazva, az optimális látásélesség elérésére törekszenek. A klinikai gyakorlatok során elsajátított vizsgálati módszerek alkalmazásával felismerik a szembetegségeket, hozzájárulva ahhoz, hogy a páciensek időben szemorvosi ellátásban részesülhessenek. Az *optometristák* leggyakoribb elhelyezkedési területei az optikai üzletek, de szükség van rájuk a kórházak, klinikák szemészeti ambuláns rendeléseiben is.

Az alapképzési szakon szerzhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése:

Végzettségi szint: alapfokozat (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BSc)

Szakképzettség: orvosi laboratóriumi és képkalkotó diagnosztikai analitikus optometria szakon

A képzési idő: 8 félév.

Az optometria szakirányon oktatott legfontosabb szaktantárgyak:

- binokuláris látás zavarai
- fizikai és geometriai optika
- gyermekszemészet
- kontaktológia
- műszaki ismeretek
- optikai anyag- és gyártásismeret
- az optometria matematikai alapjai
- szemészeti anatómia és élettan
- szemészeti optika
- szemészeti patológia
- szemüvegrendelés
- szemészeti klinikai ismeretek
- szemészeti speciális ápolási ismeretek
- szemészeti műszaki ismeretek

A képzettség megszerzésének feltétele a szakterületen - fekvőbeteg osztályos vizsgálóban, járóbeteg vizsgálóban, területi kontaktológia laboratóriumban, gyermekszemészeti rendelőben, optikai üzletben – folytatott szakmai gyakorlat teljesítése.

Az alapkocozat megszerzéséhez az Európai Unió tagállamainak hivatalos nyelvéből vagy orosz nyelvből államilag elismert középfojú C típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány, illetve oklevél

szükséges.

„Őszintén szólva: teljesen a véletlenen múlt, hogy látszerész lettem; tanácstalan voltam, hol tanuljak tovább érettségi után, és egyik osztálytársam ötletének hatására jelentkeztem látszerésznek. Az elején semmit sem tudtam erről a szakmáról, de a sikeres felvételi után annyira megtetszett, hogy már nem is akartam mást tanulni, így kötöttem ki itt. Szerencsémre szakmai gyakorlaton egy Váci utcai elegáns üzletben tanulhattam, ahol a mai tudásomat alapozhattam meg. Akkoriban eldöntöttem, ezt a szakmát tovább szeretném tanulni főiskolai szinten is, így 7 évvel később, a Semmelweis Egyetem optometristadiplomájával megnyitottam az üzletemet Pusztaszabolcson.” – vall hivatásáról egy szakember, aki látszerész és optometrista képesítéssel is rendelkezik (forrás: www.szabolcspatika.hu)

A szakkal kapcsolatos részletes információk megismerhetők a www.felvi.hu weboldal „Szakkereső” és „Szakleírások” menüpontjai alatt.

Kereseti lehetőségek, elhelyezkedési kilátások

A következő kérdésekre kaphat választ:

- ◆ Hogyan alakult az átlagkereset a szakmában?
- ◆ Hányan szereztek szakképesítést az elmúlt időszakban?
- ◆ Hányan dolgoznak ebben a szakmában?
- ◆ Mekkora a munkaerő iránti kereslet ebben a szakmában?
- ◆ Hogyan alakult a munkanélküliek száma?
- ◆ Milyen más foglalkozási területre válthat át az ember viszonylag könnyen?

Munkaerő iránti kereslet, munkanélküliség

A **számítógépek** terjedésével egyre több ember végzi munkáját nap mint nap képernyő előtt ülve, ami **jelentős mértékben hatással van a szem egészségére**. Ennek megfelelően egyre többen fordulnak szemészhez, *látszerészhez*, annak érdekében, hogy orvosolják a kialakult problémát, illetve megelőzzék azt. A **szakma iránti igényt meghatározhatja a fizetőképes kereslet**, az állampolgárok piaci helyzete, erre pedig sok egyéb tényező mellett hat az **aktuális gazdasági helyzet, az infláció mértéke**. Az azonban elmondható, hogy látszerészekre és optometristákra mindig szükség lesz, hiszen mindig lesznek olyan emberek, akiknek szükségük van szemüvegre, kontaktlencsére. Vagyis a szakmában elhelyezkedni kívánók lehetőségei a jövőben várhatóan növekedni fognak.

A **foglalkozást kereső munkanélküliek** számát és a **bejelentett álláshelyek számát** az alábbi táblázatokban foglaltuk össze:

A foglalkozást kereső munkanélküliek száma országosan (fő/év)		
Év	Pályakezdő munkanélküliek és álláskereső	Összes munkanélküli és álláskereső
2007	6	52
2008	10	65
2009	2	80

Bejelentett álláshelyek száma országosan (db/év)	
Év	Bejelentett álláshelyek száma
2007	47
2008	47
2009	57

A táblázatokból kiderül, hogy a **szakmában elhelyezkedni kívánók száma** folyamatosan **növekedett** az elmúlt évek során, ahogy a **keresleti oldal is**, ami azonban **még nem fedi le ezt a számot**.

Átlagkereset

A szakma kereseti viszonyaira a piac, a **megrendelések mennyisége** is hatással lehet. Fizetésüket **havi alapbérben** kapják, és a kiváló teljesítményt **egyéb juttatásokkal** is honorálhatják. A rendelkezésre álló statisztikai adatok alapján a *látszerészek* **átlagéletkora viszonylag alacsony**, több mint **50%-uk 34 év alatti**. Ugyanakkor számos idősebb, nagy tapasztalatú szakember is dolgozik ebben a szakmában.

A foglalkozásra jellemző átlagkeresettel kapcsolatos információk megtalálhatók az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapján: <http://foglalkozasok.afsz.hu>.

Az itt található adatok alapján a **szakma átlagkereseti lehetőségeit** az alábbi táblázat tartalmazza:

Országos átlagkereseti adatok (bruttó Ft/hónap)		
Év	Személyi alapbér	Teljes kereset
2007	95 209	128 785
2008	99 935	122 733
2009	271 219	293 157

Jól látható, hogy az utóbbi években a *látszerészek* **átlagbére** jelentősen **megugrott**, melynek az is az oka, hogy 2009-től ebben a csoportban rögzítik a felsőfokú végzettséggel rendelkező optometristák jövedelmét is. Ez a szám mára **meghaladja a főiskolai végzettséggel rendelkezők nemzetgazdasági átlagát**.

Szakmaváltás, átképzési lehetőségek, karrier

Előrelépés leginkább csak a **kereseti viszonyokban** lehetséges, de az is fejlődést jelenthet, ha a szakember **önálló vállalkozást** indít vagy **képi magát** (optometrista).

További elhelyezkedésre, munkaerő-piaci tendenciákra vonatkozó adatok érhetők el a www.afsz.hu weboldal Statisztika menüpontja alatt.

Egyéb információs források

- **Nyomtatott információk**
- **Elektronikusan elérhető források**

Szakkönyvek

Szilasi László: A látszerész (Műszaki Könyvkiadó)

Elektronikusan elérhető források

www.moi.hu – a Magyar Optikus Ipartestület honlapja

www.afsz.hu – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat honlapja

www.nive.hu – a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Intézet honlapja

www.epalya.hu – az Állami Foglalkoztatási Szolgálat pályainformációs honlapja

www.felvi.hu – felsőoktatási információs portál

www.eletpalya.afsz.hu – Nemzeti Pályaorientációs Portál